

Oversikt over grammatikken

SUBSTANTIVER

Un melodia, un animal, un patre, un matre, le libro, le errores

= En melodi, et dyr, en far, en mor, boken, feilene.

Artiklene (ubestemt **un**, bestemt **le**) bøyes ikke i kjønn eller tall.

Le melodia – le melodias; un generation – duo generationes; un artichoc – duo artichoches = melodien – melodiene; en generasjon – to generasjoner; en artisjokk – to artisjokker.

Substantiver ender i flertall på **-s**, men etter konsonanter på **-es**. (Når ordet ender på **-c** endres dette i flertall til **-ches** for uttalens skyld).

Io da le libro del patre al matre = Jeg gir farens bok til moren.

Genitiv formes med **de** foran substantivet, dativ med **a**. **De le** trekkes sammen til **del**, **a le** til **al**. ■

ADJEKTIVER

Le brave soldato – le brave soldatos; le brave matre – le brave matres = Den tapre soldaten – de tapre soldatene; den tapre moren – de tapre mødrene.

Adjektiver bøyes ikke i kjønn eller i tall.

Brave – plus brave – le plus brave = Tapper – taprere – taprest

Adjektivene gradbøyes med **plus** (=mer) i høyere grad og **le plus** (=mest) i høyeste grad.

Bon – melior – optime = God – bedre – best.

Mal – pejor – pessime = Dårlig – værre – værst.

Grande – major – maxime = Stor – større – størst.

Parve – minor – minime = Liten – mindre – minst.

Noen adjektiver har altså en uregelmessig gradbøyning. Men de kan også brukes med den regelmessige (svake) bøyningen. (Eksempel:

Grande – plus grande – le plus grande.)

Le brave soldato, un libro interessante =

Den tapre soldaten, en interessant bok.

Adjektivene kan stå foran eller bak substantivet. ■

ADVERB

Fra adjektiv til adverb:

Natural – naturalmente; clar – clarmente = Naturlig (adj) – naturlig (adv); klar – klart.

Extrememente interessante = Ytterst interessant

Certe – certo = Sikker – sikkert

Photographic – photographicamente = fotografisk (adj) – fotografisk (adv).

Adverb formes av adjektivene ved å føye til **-mente**, eller også ender de på **-o**. Adjektiver som ender på **-c** får **-amente** når de formes til adjektiver.

Bon – ben; melior – melio; mal – mal; pejor – pejo = God – godt; bedre; dårlig (adj) – dårlig (adv); værre.

Enkelte adverb har uregelmessige former i forhold til adjektivet. ■

PRONOMENER

Io, tu, ille, illa, illo = Jeg, du, han, hun, den/det.

Nos, vos, (illes, illas, illos) = Vi, dere/De/Dem, (de/dem).

Som objekt behandles disse formene i akkusativ.

A me, a te, a ille, a illa, a illo = Til meg, til

INTERLINGUA KURS FOR BEGYNNERE: GRAMMATICA

deg, til ham, til henne, til den/det.

A nos, a vos, a illes (a illas, a illos) = Til oss, til dere/Dem, til dem.

Etter komparativer brukes akkusativformen untatt i tredje person (**ille** o.s.v.).

Me, te, se, nos, vos, se = Meg, deg, seg, oss, dere/Dem, seg.

De refleksive pronomener NB! **se** i tredje person entall og flertall.

Mi, tu, su = Min/mi/mitt/mine, din/di/ditt/dine, hans/hennes/dens/dets/sin/si/sitt/sine.

Nostre, vostre, lor = Vår/deres/Deres, deres.

Eiendomspronomen når de står foran substantiver.

Le mie, le tue, le sue = min/mitt, din/ditt, hans/hennes.

Le nostre, le vostre, le lore = Vår, deres/Deres, deres

Eiendomspronomen når de står alene. I flertall får de **-s (le mies** o.s.v.). ■

TALLORD

Un, duo, tres, quatro, cinque, sex, septe, octo, novem, dece = En, to, tre, fire, fem, seks, syv, otte, ni, ti.

Dece-un, dece-duo, dece-tres,....dece-novem = Elve, tolv, tretten, ... nitten.

Vinti, trenta, quaranta, cinquanta, sexanta, septanta, octanta, novanta = Tyve, tredve, førti, femti, seksti, sytti, otti, nitti.

Cento, mille, million, milliardo = Hundre, tusen, million, milliard.

Prime, secunde, tertie, quarte, quinte, sexte, septime, octave, none, decime = Første, andre, tredje, fjerde, femte, sjette, syvende, ottende, niende, tiende.

Vintesime, trentesime ... = Tyvende, tredivtve ... ■

VERB

Esser - es - esseva - ha essite = Å være - er - var - har vært.

Haber - ha - habeva - ha habite = Å ha - har - hadde - har hatt.

Essera - esserea = vil (komme til å) være - ville (komme til å) være.

Habera - haberea = vil (komme til å) ha - ville (komme til å) ha.

Essente = Værende.

Habente = Haende.

Hjelpeverb brukes til å forme sammensatte tider av verbene.

Amar - ama - amava - ha amate = Å elske - elsker - elsket - har elsket.

Scriber - scribe - scribeva - ha scribite = Å skrive - skriver - skrev - har skrevet.

Dormir - dormi - dormiva - ha dormite = Å sove - sover - sov - har sovet.

Amara - amarea = Vil elske - ville elske.

Scribera - scribera = Vil skrive - ville skrive.

Dormira - dormirea = Vil sove - ville sove.

Amante = Elskende. **Scribente** = Skrivende.

Dormiente = Sovende.

Ama! = Elsk! **Scribe!** = Skriv! **Dormi!** = Sov!

De alminnelige verbene går etter ett og samme skjema, enten de ender på **-ar, -er** eller **-ir**. Verb på **-er** har formen **-ite**, og på **-ir** formen **-iente**.

Merk trykket: **-ra** og **-rea**.

Illa es amate = hun blir elsket/hun elskes.

Illa ha essite amate = hun har vært elsket/hun er blitt elsket.

Passiv formes med **esser**. ■

UTTALE

c uttales som **ts** (eventuelt som **s**) foran **e, i** og **y**, elles som **k**.

ch uttales som **k** (i enkelte tilfeller som **sj**).

g uttales hardt (i enkelte tilfeller som stemt **sj**).

j uttales som stemt **sj**.

ph uttales som **f**.

qu uttales som **kw** (i enkelte tilfeller som **k**).

r uttales lett rullende.

y uttales som **i**.

z uttales som stemt **s**. ■

TRYKKET

Trykket følger de internasjonale ordene som språket er dannet av. Vanligvis ligger trykket på vokalen forut for siste konsonant. (Man skal se bort fra **-s** i flertall).

INTERLINGUA KURS FOR BEGYNNERE: GRAMMATICA

Når et ord ender på vokal + **-le**, **-ne** og **-re**, ligger trykket på den tredje siste stavelsen. Utover dette forekommer enkelte avvik som i håndbøker markeres med aksenttegn, understreking eller lignende. ■

ORDFORMING

Decorar, decoration, decorator, decorative, decorabile.

Audir, audition, auditor, auditive, audibile.

Ager, action, actor, active, agibile.

Ordenes oppbygning følger de internasjonale reglene. Til verb på **-ar** svarer ord på **-ation**, **-ator**, **-ative**, **-abile** o.s.v.

Til **-ir** svarer **-ition**, **-itor**, **-itive**, **-ibile** o.s.v.

Til **-er** svarer **-ion**, **-or**, **-ive**, **-ibile** o.s.v.

Disse ordene på **-er** anvender ofte supinumformen i noen av ordene (for eksempel **-ag/-act**). ■